

มรณานุสรณ์: ๑๐๐ ปี ชาตกาลรำลึก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประดิษฐ์ ต้นสุรต

ศาสตราจารย์ นายแพทย์สัญญา สุขพนิชนันท์

ภาควิชาพยาธิวิทยา, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๑๐.

เนื่องในโอกาสใกล้ครบ ๑๐๐ ปีชาตกาลของ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประดิษฐ์ ต้นสุรต
(รูปที่ ๑) ในวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕* มรณานุสรณ์

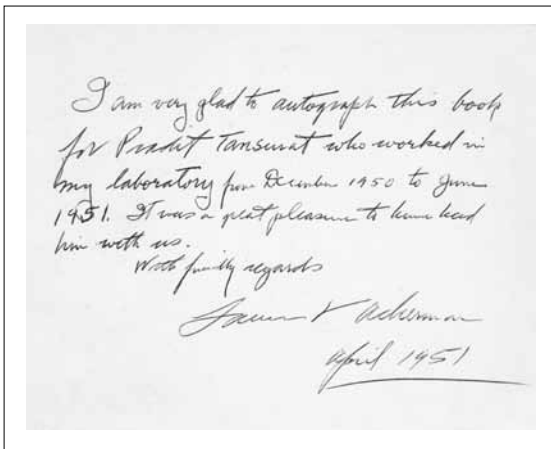
รูปที่ ๑ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประดิษฐ์ ต้นสุรต
กับกล้องจุลทรรศน์ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการนักศึกษาแพทย์ที่อยู่
ชั้นล่างตึกพยาธิวิทยา (ปัจจุบันบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตึกอสุริย
เดชาภิรมย์ด้านที่ติดกับถนนข้างอาคารศรีสุรินทรา) (หมายเหตุ:
สมัยที่ผู้เขียนเป็นนักศึกษาแพทย์ชั้นปี ๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕
ยังทันได้ใช้กล้องรุ่นดังกล่าวอยู่)

ครั้งนี้ขอรำลึกถึงปูชนียาจารย์คนหนึ่งของศิริราชที่เป็น
ปรมาจารย์ทางพยาธิวิทยา ท่านเป็นลูกศิษย์ที่ทำงานใกล้ชิด
กับศาสตราจารย์ นายแพทย์เฉลิม พรหมมาส (หลวงเฉลิม
คัมภีรเวชช์) และศาสตราจารย์ นายแพทย์สวัสด์ แดงสว่าง

โดยท่านได้ทำงานวิจัยต่อยอดจากการค้นพบอันยิ่งใหญ่
ที่น่าชื่อเสียงมาสู่ศิริราชในเรื่องวงจรชีวิตพยาธิตัวจิ๋ว
โดยงานวิจัยชิ้นดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์ในจดหมายเหตุ
ทางแพทย์* นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวทำให้ท่านได้
รับพระราชทานปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตจาก
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ (ในภาย
หลังท่านยังได้รับพระราชทานปริญญาแพทยศาสตร
ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยมหิดลอีกในปี
พ.ศ. ๒๕๓๕)*

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ท่านได้รับทุน ก.พ. ให้ไป
ศึกษาวิชาพยาธิวิทยาที่ภาควิชาพยาธิวิทยา โรงพยาบาล
บาร์นส์ (Barnes Hospital) มหาวิทยาลัยวอชิงตัน
(Washington University) เมืองเซนต์หลุยส์ (St. Louis)
รัฐมิสซูรี (Missouri) ประเทศสหรัฐอเมริกา ท่านได้เสนอ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “ฤทธิ์ของสารไนโตรเจนมีสตาต่อเซลล์
ของร่างกายและมะเร็ง” และสอบได้ปริญญาเอก Doctor
of Philosophy (Ph.D.) เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๔* (หมายเหตุ:
ควรมีคำว่า “ดอกเตอร์” ในคำนำหน้านามของท่านเช่น
เดียวกับอาจารย์หลวงเฉลิมและอาจารย์สวัสด์ ซึ่ง ๒
ท่านหลังนี้ได้รับปริญญาเอกทางสาธารณสุขศาสตร์จาก
มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์) หลังจากนั้นท่านได้ฝึกงาน
ทางสัตวพยาธิวิทยากับ Prof. Dr. Lauren V. Ackerman
ที่โรงพยาบาลดังกล่าวอีก ๖ เดือน ซึ่ง Prof. Ackerman

นับเป็นพยาธิแพทย์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งในสมัยนั้น มีลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก ชื่อของท่านถูกนำมาตั้งเป็นชื่อตำรา “Ackerman Surgical Pathology” (อาจารย์ประดิษฐ์บริจาคหนังสือให้กับห้องสมุดต้นสุรตของภาควิชาพยาธิวิทยาเป็นจำนวนมาก มีเล่มหนึ่งซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์การแพทย์โดยเฉพาะทางพยาธิวิทยา คือ หนังสือ “Cancer: Diagnosis, Treatment, and Prognosis” ซึ่งเขียนโดย Prof. Ackerman และ Prof. Regato เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๗ อาจารย์ประดิษฐ์ได้ซื้อหนังสือเล่มนี้ไว้เมื่อเดือนมิถุนายนปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ขณะทำวิทยานิพนธ์อยู่ที่มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ซึ่งต่อมาท่านได้ขอให้ Prof. Ackerman ช่วยเขียนข้อความและลงลายมือชื่อไว้ในหนังสือดังกล่าวในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ก่อนที่ท่านเดินทางกลับประเทศไทยประมาณ ๓ เดือน Prof. Ackerman ได้เขียนข้อความไว้ดังนี้: “I am very happy to autograph this book for Pradit Tansurat who worked in my laboratory from December 1950 to June 1951. It was a great pleasure to have had him with us. With friendly regards, Lauren V. Ackerman. April, 1951.” (รูปที่ ๒)

รูปที่ ๒ ข้อความที่ Prof. Ackerman เขียนไว้ในหนังสือ “Cancer: Diagnosis, Treatment, and Prognosis” ให้อาจารย์ประดิษฐ์ไว้เป็นที่ระลึกของการทำงานเมื่อครั้งอาจารย์ได้ฝึกงานทางพยาธิวิทยากับ Prof. Ackerman

อาจารย์ประดิษฐ์ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยาต่อจากศาสตราจารย์ ขุนเกตุทัศน์วิทยาพยาธิ (เกตุ สุภักดิ์หะเหตุ) ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมรุ่นของอาจารย์หลวงเฉลิมฯ อาจารย์ประดิษฐ์เป็นหัวหน้าภาควิชา คนที่ ๕ และท่านเป็นหัวหน้าภาควิชาที่อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดถึง ๑๕ ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๑๖ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์นิวัฒน์ จันทรกุล อดีตหัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา ซึ่งเป็นลูกศิษย์คนหนึ่งที่ได้รับการยกย่องจากอาจารย์ประดิษฐ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของอาจารย์ประดิษฐ์เกี่ยวกับผลงานที่โดดเด่นของอาจารย์ประดิษฐ์ไว้ดังนี้: “อาจารย์หมอประดิษฐ์ยังมีคุณูปการต่อภาควิชาพยาธิวิทยาและเหล่าพยาธิแพทย์หลายประการ อาจารย์ได้นำแบบ Standard Form ของ Autopsy และ Surgical Report มาใช้ และจัดเก็บโดยเย็บเล่มอย่างมีระเบียบ ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๗ อาจารย์ได้ริเริ่มจัดให้มี Gross Conference จากเนื้อ Autopsy ทุกเช้าวันจันทร์-พุธ-ศุกร์ ทำ S.P.C. (Surgico-Pathological Conference) จากเนื้อศัลยกรรม สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และทำ C.P.C. (Clinico-Pathological Conference) เดือนละ ๑ ครั้ง ซึ่งได้ประโยชน์มากทั้งทางด้านการเรียนการสอนและการฝึกอบรม และได้ทำต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในปีเดียวกันนี้ อาจารย์ได้ปรึกษาคณาจารย์ในภาควิชาฯ และขออนุมัติรับแพทย์ประจำบ้านพยาธิวิทยาเป็นครั้งแรก เพื่อช่วยงานและฝึกอบรมเพื่อบรรจุเป็นอาจารย์ต่อไป ต่อมาอาจารย์ได้ริเริ่มให้มีการประชุมพบปะระหว่างพยาธิแพทย์จากทุกโรงพยาบาล จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ อาจารย์ประดิษฐ์ได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง โดยได้รับการสนับสนุนจาก Dr. Paul D. Rosahn ซึ่งมาเป็น Visiting Professor ขณะนั้น และได้ติดต่อสมาคมใหญ่ในอเมริกา จนได้รับการลงมติรับสมาคมพยาธิแพทย์ของประเทศไทยเป็นสมาคมสาขา จึงก่อตั้งสมาคมขึ้นเรียกว่า สมาคมวิทยาลัยพยาธิวิทยานานาชาติ สาขาประเทศไทย (Thailand Division, International Academy of Pathology) นับเป็นสาขาแรกของสมาคมในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ อาจารย์ได้เสนอคณะฯ และมหาวิทยาลัย จนได้รับอนุมัติเงินเพิ่มพิเศษแก่พยาธิแพทย์ทุกคน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท/เดือน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นไป โดย

หวังว่าจะทำให้มีผู้สนใจเป็นพยาธิแพทย์เพิ่มขึ้นทางหนึ่ง”

อาจารย์ประดิษฐ์มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของพยาธิแพทย์ในระดับนานาชาติ (รูปที่ ๓) ท่านได้

รูปที่ ๓ อาจารย์ประดิษฐ์ (ยืนอยู่ขวาสุด) ถ่ายรูปพร้อมกับพยาธิแพทย์ที่มีชื่อเสียงในที่ประชุมประจำปีที่ ๕๐ ของ International Academy of Pathology (IAP) ที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๖ เมษายน ๒๕๐๔ ผู้ที่นั่งอยู่ด้านหน้าของอาจารย์ประดิษฐ์คือ Prof. Benjamin Castleman จาก Massachusetts General Hospital ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นประธาน IAP ในปีนั้น

นำเสนอผลงานวิจัยเรื่องมะเร็งช่องปากในที่ประชุมของสมาคมต่อต้านโรคมะเร็งนานาชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (U.I.C.C.) ซึ่งจัดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น ท่านได้รับเกียรติให้เป็นประธานของที่ประชุมวิชาการ ๑ วัน หลังจากนั้นท่านได้ร่วมกับพยาธิแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องมะเร็งช่องปากจากหลายประเทศเขียนหนังสือให้องค์การอนามัยโลก นำชื่อเสียงให้กับวงการพยาธิแพทย์ไทยเป็นอย่างมาก โดยท่านได้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ที่ร่วมมือในการจำแนกประเภทของเนื้องอกในช่องปากตามลักษณะที่ตรวจพบทางกล้องจุลทรรศน์ (Histological typing of oral and oropharyngeal tumours) ซึ่งมีอยู่ ๗ แห่งทั่วโลก ได้แก่ อังกฤษ, ศรีลังกา, สหรัฐอเมริกา, รัสเซีย, เดนมาร์ก, ไทย, และสิงคโปร์ หัวหน้าศูนย์ทั้งเจ็ดนี้จะให้ความเห็นกับชนิดของเนื้องอกจำนวน ๓๖๒ ราย จากนั้นจะมีผู้เชี่ยวชาญอีก ๖ คนให้ความเห็นร่วมด้วย และมีการประชุมร่วมกันเพื่อทำสรุปส่งให้องค์การอนามัยโลก^๔

อาจารย์ประดิษฐ์สำเร็จแพทยศาสตรบัณฑิตจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๔๗๘ (ศิริราช รุ่น ๔๑) ซึ่งรุ่นของท่านมีทั้งสิ้น ๒๗ คน มีปูชนียอาจารย์หลายท่านของศิริราชและสาธารณสุขไทย^{๕-๘} ได้แก่ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว (อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔-๒๕๒๖), ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อุดม โปะชะกฤษณะ (อดีตหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๙๙-๒๕๑๔, อดีตคณบดี คณะแพทยศาสตร์ และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๑๐, อดีตคณบดี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๖, อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๘ และอดีตเลขาธิการกิตติมศักดิ์หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ “พอ.สว.” พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๓๔), ศาสตราจารย์ นายแพทย์เถียร อุทยานัง (อดีตหัวหน้าภาควิชากายวิภาคศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๓), และศาสตราจารย์ นายแพทย์อรุณ ภาคสุวรรณ (ผู้มีส่วนร่วมวางหลักสูตรการสอนจิตเวชศาสตร์ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และอดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยา พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๑๔) เมื่ออาจารย์อุดมดำรงตำแหน่งคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ท่านได้ให้อาจารย์ประดิษฐ์ช่วยทำหน้าที่รองคณบดีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๖ และรับหน้าที่ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช ต่อจากศาสตราจารย์ นายแพทย์สร เมตติยวงศ์ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๓ ถึง ๑๓ เมษายน ๒๕๑๕^๙ โดยที่อาจารย์ประดิษฐ์ยังทำหน้าที่หัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยา ร่วมไปด้วยในขณะนั้น

ในปีการศึกษา ๒๔๗๘ นี้ยังมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์การแพทย์ของไทยคือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เอลเลอร์ จี. เอลลิส (Aller G. Ellis) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งพยาธิวิทยาเป็นคนแรกในประเทศไทย ได้รับเลือกเป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นคณบดีคนแรกของคุณคณะแพทยศาสตร์ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัย^{๑๐} อีกทั้งเป็นชาวต่างประเทศคนแรกและคนเดียวที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดีของจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยอีกด้วย

ศิริราช รุ่น ๔๑ เป็นรุ่นที่จัดทำหนังสือเวชชนิสิตเล่มที่ ๒ ซึ่งต่อไปหลังจากนี้ ถือเป็นประเพณีในการจัดทำหนังสือเวชชนิสิตทุก ๔ ปี อาจารย์ประดิษฐ์มีความสามารถทางศิลปะโดยอาจารย์รับหน้าที่วาดภาพประกอบในหนังสือเวชชนิสิตเล่มนี้^๕

เมื่อแรกสำเร็จแพทยปริญา พ.ศ. ๒๔๗๘ ชื่อ นามสกุลของท่านสะกด “ประดิษฐ์ ตันสุรัตน์”^๕ ต่อมาสะกด “ประดิษฐ์ ตันสุรัตน์” ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ช่วงภาษาไทยยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม^๖ “ประดิษฐ์ ตันสุรัตน์” ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗^{๗,๘} “ตันสุรัตน์” ในเวชชบัณฑิต ๒๔๙๕-๙๖๑๓ “ตันสุรัตน์” ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔^๙ และสุดท้ายสะกด “ตันสุรัตน์” ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เมื่อภาควิชาพยาธิวิทยาได้ตั้งห้องสมุดของภาควิชาขึ้นชื่อว่า “ห้องสมุดตันสุรัตน์อนุสรณ์”^{๑๐} แต่ในปัจจุบัน ห้องสมุดดังกล่าวอยู่ที่ชั้น ๘ ตึกออดุลยเดชวิกรม มีป้ายหน้าห้องเขียนว่า “ห้องสมุดประดิษฐ์ ตันสุรัตน์” การสะกดชื่อสกุลที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยของอาจารย์ประดิษฐ์แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของอาจารย์ที่เห็นได้ชัดเจน คงเป็นช่วงภาษาไทยยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งท่านเคยกลับมาใช้นามสกุลตามที่สะกดไว้แต่ดั้งเดิมเมื่อพ้นยุคนั้นมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่า การสะกดนามสกุลที่กระชั้นตามแบบภาษาไทยยุคจอมพล ป. นั้นเป็นที่ยอมรับในที่สุด แต่ชื่อของท่าน “ประดิษฐ์” ยังสะกดแบบมาตรฐานที่คนไทยยอมรับกันอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ท่านยังคงใช้นามสกุล “ตันสุรัตน์” ที่ใช้ตั้งแต่แรกในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยวิชาการเพื่อความต่อเนื่องเป็นส่วนใหญ่ (ดูภาคผนวกข้างท้าย)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี ปรุณียาจารย์ของศิริราชและปรมาจารย์ทางสัตวศาสตร์ได้กล่าวถึงอาจารย์ประดิษฐ์เกี่ยวกับการอบรมที่สำคัญที่ท่านได้รับคือ “เป็นหมอต้องเป็นครูด้วย” โดยอาจารย์ประดิษฐ์ได้สั่งสอนว่า “จำให้ดี... หมอที่ดีมีคุณค่าไม่ใช่จะเป็นแต่เพียงหมอ จะต้องเป็นครูด้วย เมื่อคนไข้ถามจะต้องตอบต้องชี้แจง พูดให้เขารู้เรื่องโรคที่เขาเป็น รวมไปถึงแนะนำให้เขารู้วิธีปฏิบัติในการป้องกันโรค” นอกจากนี้ อาจารย์ประดิษฐ์ยังมีบุคลิกภาพที่น่าประทับใจ โดยเฉพาะการ

แต่งกาย โดยอาจารย์เสนอได้บันทึกไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของอาจารย์ประดิษฐ์ดังนี้ “วันหนึ่ง ผมเพิ่งจะสังเกตเห็นว่าที่รังคเมสันนอกของท่านมีเหรียญทองรูปไข่ห้อยอยู่ เพียงมองเห็นผมก็รู้ว่าเป็นเหรียญรางวัลหมั่นเรียนที่กระทรวงธรรมการมอบให้นักเรียนที่ตลอดปีการเรียนไม่เคยขาด ไม่เคยป่วย และไม่เคยลา เหรียญที่ท่านห้อยอยู่เป็นเหรียญทองที่แสดงว่าท่านหมั่นเรียนมาถึง ๙ ปีติดต่อกัน กระทรวงธรรมการจะมอบรางวัลหมั่นเรียนให้นักเรียนที่หมั่นเรียน ๓ ปีแรก โดยให้เสมือนเกียรติบัตรในแต่ละปี และเมื่อหมั่นเรียนติดต่อกันครบ ๓ ปี ก็จะได้รางวัลเหรียญทองแดง เมื่อหมั่นเรียนต่อมาครบ ๖ ปี จะได้รางวัลเหรียญเงิน และครบ ๙ ปี จึงจะได้เหรียญทอง ดังนั้นอาจารย์ท่านเรียนในโรงเรียนสามัญซึ่งมีการเรียนทั้งหมด ๑๒ ปี ท่านหมั่นเรียนมาครบทั้ง ๑๒ ปี ผมตื่นเต้นและเคารพศรัทธาท่านทันทีที่ผมเห็นท่านห้อยเหรียญทองหมั่นเรียน ท่านหมั่นเรียนแล้วยังสามารถที่จะเก็บรักษาของสำคัญอันมีค่าไว้ได้...”^{๑๑}

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประดิษฐ์ ตันสุรัตน์ เกษียณอายุราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ท่านได้เป็นอาจารย์พิเศษช่วยภาควิชาพยาธิวิทยาต่ออีก ๓ ปี หลังจากนั้น ท่านได้ไปเป็นแพทย์ที่ปรึกษาให้พยาธิแพทย์ของโรงพยาบาลวชิรพยาบาล สัปดาห์ละ ๒ วัน เป็นเวลาถึง ๒๐ ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง ๒๕๓๘ นอกจากผลงานวิจัยวิชาการจำนวนมากแล้ว (ดูภาคผนวกข้างท้าย) ท่านยังได้เขียนหนังสือและเรื่องสั้นในวารสารต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทความสรวลเสริมสุขภาพให้แก่คนทั่วไปได้อ่านรวมทั้งสิ้น ๒๓ เรื่อง นอกจากนี้แล้ว ท่านยังเป็นผู้ปฏิบัติตามตามที่เขียนแนะนำผู้อื่นด้วย ท่านดูแลสุขภาพของตัวเองได้อย่างดีเยี่ยมมาโดยตลอด จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ท่านได้ล้มป่วยลงด้วยโรคเลือดออกในสมอง และถึงแก่อนิจกรรมที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖ สิริอายุ ๙๒ ปี^{๑๒}

ภาคผนวก ผลงานวิจัยวิชาการของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประดิษฐ์ ตันสุรัตน์

ตำรา:

- ๑) Tansurat P. Opisthorchiasis. In: Marcial-

- Rojas RA (ed.). The Pathology of Protozoal and Helminthic Diseases with Clinical Correlation. Baltimore: Williams & Wilkins Co.; 1971:536-45.
- ๒) Tansurat P. Sparganosis. In: Marcial-Rojas RA (ed.). The Pathology of Protozoal and Helminthic Diseases with Clinical Correlation. Baltimore: Williams & Wilkins Co.; 1971:585-59.
 - ๓) Wahi PN, Cohen B, Luthra UK, Torloni H. World Health Organization (WHO) Histological Typing of Oral and Oropharyngeal Tumours. Geneva: World Health Organization; 1971.
 - ๔) สวัสดิ์ แดงสว่าง, ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. ตำราพยาธิวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. พระนคร:โรงพิมพ์พระจันทร์. ๒๕๔๐. (หมายเหตุ: พิมพ์รวม ๔ ครั้ง ครั้งที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔)
 - ๕) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์, ประเสริฐ ปาจารย์. บทที่ ๓. พยาธิวิทยา. ใน: สมชัย บวรกิตติ (บรรณาธิการ). วัณโรคปอด. พระนคร:สาราณียกร ส.พ.ศ. ๒๕๑๑; ๒๕๑๒:๕๒-๖๗.
 - ๖) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. ความรู้เบื้องต้นทางกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาสำหรับนักศึกษา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๕.
- ผลงานตีพิมพ์ในวารสาร:** (หมายเหตุ: ๕ รายการแรกค้นได้จาก PubMed)
- ๑) Tansurat P. Familial carcinoma and cirrhosis of liver: report of six members in two generations. J Med Assoc Thai. 1984 Sep; 67(9):529-34.
 - ๒) Stitnimankarn T, Thakerngpol K, Tansurat P. Autopsy findings in the aged population of Thailand. Arch Pathol. 1969 Aug;88(2): 181-7.
 - ๓) Tansurat P. Amoebic colitis and amoebic liver abscess. An analysis of ๑๓๐ autopsy cases in Siriraj Hospital. Am J Proctol. 1966 Dec;17(6):503-6.
 - ๔) Tansurat P. Cancer of the oral cavity and esophagus in Thais and Chinese. Acta Unio Int Contra Cancrum. 1961;17:877-80.
 - ๕) Viranuvatti V, Stitnimankarn T, Tansurat P. A fatal case of infection with Fasciolopsis Buskii in Thailand. Ann Trop Med Parasitol. 1953 Jun;47(2):132-3.
 - ๖) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. อาหารกับตัวจิ๊ด. หมอชาวบ้าน. ๒๕๒๕;๓:๒๒-๔.
 - ๗) สวัสดิ์ แดงสว่าง, ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. หนอนพยาธิปากขอ (Hook worm). วารสารโรคติดต่อ. ๒๕๒๑;๔:๓๐๙-๑๐. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
 - ๘) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. โรคปอดบวม (๑-๓). สารศิริราช. ๒๕๑๗;๒๖:๑๐๑๙-๓๔;๑๓๕๕-๙๓; ๒๓๑๓-๒๓. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
 - ๙) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. แปลกแต่จริง. สารศิริราช. ๒๕๑๗;๒๖:๑๔๓๖-๔๐. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
 - ๑๐) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. อัลเบิร์ต ส์ชไวทเซอร์. สารศิริราช. ๒๕๑๔;๒๓:๑๑๖๖-๗๑. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
 - ๑๑) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์. อาการบวมเรื้อรังโรคคอโตอิมมูน. สารศิริราช. ๒๕๑๓;๒๒:๙๑๗-๒๐. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
 - ๑๒) ประดิษฐ์ ต้นสุรัตน์และประเสริฐ ปาจารย์. พยาธิวิทยาของวัณโรคปอด (Pathology of pulmonary tuberculosis). เวชสารกรมการแพทย์. ๒๕๑๑;๑๗:๓๕๑-๘. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
 - ๑๓) Tansurat P, Dharamadhach A. Following

- the footsteps of Dr. Prince Songkla C.P.H., M.D., (Cum Laude). Siriraj Hospital Gazette. 1997;49:875-80. (บทความพิเศษภาษาอังกฤษ)
- ๑๔) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. การวินิจฉัยโรคผิวหนังมีโรคของตับในเด็ก. สารศิริราช. ๒๕๑๐;๑๙:๖๗-๗๐. (นิพนธ์ต้นฉบับ) (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๑๕) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. ประสบการณ์มากแต่มีกำไร. สารศิริราช. ๒๕๑๐;๑๙:๙๕-๙๗. (บทบรรณาธิการพิเศษ) (หมายเหตุ: นามสกุลและชื่อเรื่องสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๑๖) Tansurat P. Human sparganosis in Thailand. J Med Assoc Thai. 1966;49:391-5.
- ๑๗) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. หลอดเลือดดำอักเสบแข็งคล้ายเส้นเชือก (String phlebitis). สารศิริราช. ๒๕๐๘;๑๗:๓๔๕-๘. (รายงานผู้ป่วย) (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๑๘) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. แพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้าน. สารศิริราช. ๒๕๐๕;๑๔:๒๕๖-๙. (บทความพิเศษ) (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๑๙) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. โรงพยาบาลชั้นหนึ่งสำหรับแพทย์ฝึกหัด (Interns). จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๐๕;๔๕:๕๓-๗. (บทความพิเศษ) (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๒๐) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. อันตรายจากการเคลื่อนไหวของผู้ป่วยและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย (The dangers of early ambulation). สารศิริราช ๒๕๐๔;๑๓:๓๔๕-๘. (นิพนธ์ต้นฉบับ) (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๒๑) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. โรงพยาบาลชั้นหนึ่งของประเทศไทย. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๐๔;๔๔:๓๐-๔. (บทความพิเศษ) (หมายเหตุ: ชื่อ-สกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๒๒) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. โรคหัวใจร่วมสเคลอโรเดอมา รายงานการตรวจศพ ๑ ราย (Scleroderma heart disease). จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๐๔;๔๔:๒๕-๙. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๒๓) Tansurat P. Cancer of the oral cavity and esophagus in Thais and Chinese. Acta - Unio Internationalis Contra Cancrum. 1961; 17:877-80.
- ๒๔) Tansurat P. Cancer of the oral cavity and esophagus in Thais and Chinese. J Med Assoc Thai. 1961;44:3-7.
- ๒๕) Tansurat P. Death due to antitussive case report with necropsy. Siriraj Hospital Gazette. 1959;11:148-51.
- ๒๖) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. การแพทย์ในอวกาศ. สารศิริราช. ๒๕๐๑;๑๐:๔๗๖.
- ๒๗) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. ไสยศาสตร์บัณฑิต. สารศิริราช. ๒๕๙๘:๗:๑๖๗-๗๓. (ปกิณกะ)
- ๒๘) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. พยาธิสภาพของโรคพยาธิตัวจิ๋วในคน. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๙๘;๓๘:๒๕-๓๒. (หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๒๙) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์.ฤทธิ์ของไนโตรเจนมัสตาร์ดต่อเซลล์ของร่างกายและมะเร็ง (Histopathologic changes induced by nitrogen mustard). สารศิริราช. ๒๕๙๗;๖:๓๒๕-๓๒.
- ๓๐) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. อาหารที่นำโรคพยาธิตัวจิ๋ว. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๙๗;๒๗:๗๙-๑๐๑.
- ๓๑) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. การหาตัวอ่อนของพยาธิตัวจิ๋วในสั้มพักจากท้องตลาด. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๙๖;๒๖:๘๐-๒. (หมายเหตุ: ภาษาไทยยุคจอมพล ป.พิบูลสงคราม)
- ๓๒) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. โรคไข้รากสาดน้อยที่แปลกประหลาด (Unusual types of typhoid infection). จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๕๙๒;๒๒:๓๘๒-๔. (แปลและย่อวารสารต่างประเทศ) (หมายเหตุ: ชื่อสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๓๓) ประดิษฐ์ ตันสุวรรณ์. การคำนวณตัวพยาธิ

- ปากขอ (Adult hookworm) ในคนไข้โดยการ
นับไข่ในอุจจาระ. จดหมายเหตุทางแพทย์.
๒๔๔๒;๒๒:๓๖๓-๔. (บรรยายในที่ประชุม
แพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย) (หมายเหตุ:
นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๓๔) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. รายงานการตรวจศพ
คนไข้มีลมในช่องท้อง. จดหมายเหตุทางแพทย์.
๒๔๔๒;๒๒:๓๕๔-๖๒. (หมายเหตุ: ชื่อสะกด
ตามที่ปรากฏในบทความ) (หมายเหตุ: นาม
สกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๓๕) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. โรคไข้จับสันแต่กำเนิด
(Congenital malaria). จดหมายเหตุทางแพทย์.
๒๔๔๒;๒๒:๑๙๔-๒๐๑.
- ๓๖) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. การเปรียบเทียบฤทธิ์
ของยา prontosil และ quinine ในการรักษาโรค
ไข้จับสัน. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๔๔๑;
๒๑:๖๐๒-๗. (แปลและย่อวารสารต่างประเทศ)
(หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏใน
บทความ)
- ๓๗) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. อาหารบางอย่างที่นำ
โรคพยาธิตัวจิ๊ด (Gnathostoma spinigerum)
มาสู่คน. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๔๔๑;๒๑:
๕๗๐-๘๙. (บรรยายในที่ประชุมคณะฯ)
- ๓๘) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. พยาธิไส้เดือนออกจาก
สะดือ. จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๔๔๑;๒๑:
๕๐๐-๑. (แปลและย่อวารสารต่างประเทศ)
(หมายเหตุ: นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏใน
บทความ)
- ๓๙) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. เนื่องอกชนิดร้ายของตับ
และโรคตับแข็งในคนไข้ที่มีพยาธิใบไม้ของตับ.
จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๔๔๑;๒๑:๓๙๗-
๙๙. (แปลและย่อวารสารต่างประเทศ) (หมายเหตุ:
นามสกุลสะกดตามที่ปรากฏในบทความ)
- ๔๐) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. ปากคืบ ๓ อันในหลอด
ปัสสาวะของชาย (Foreign bodies in male
urethra). จดหมายเหตุทางแพทย์. ๒๔๔๑;๒๑:
๒๔๔-๕๐. (แปลและย่อวารสารต่างประเทศ)

(หมายเหตุ: ชื่อ-สกุลสะกดตามที่ปรากฏใน
บทความ)

- ๔๑) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. ลมในปัสสาวะในคนไข้
ที่เป็นเบาหวาน (Pneumaturia in diabetes
mellitus : report of a case). จดหมายเหตุ
ทางแพทย์. ๒๔๔๐;๒๐:๒๖๓-๖. (แปลและ
ย่อวารสารต่างประเทศ) (หมายเหตุ: นามสกุล
สะกดตามที่ปรากฏในบทความ)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคุณวิชา สุขพัทธ์ หัวหน้าหน่วยโสต
ทัศนศึกษาและพิพิธภัณฑ์พยาธิวิทยาเอเดลิส ภาควิชา
พยาธิวิทยาที่ช่วยเตรียมรูปภาพประกอบบทความ

เอกสารอ้างอิง

- ๑) อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์
ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์ ป.ช., ป.ม. ณ ฌาปนสถานวัดธาตุทอง กรุงเทพฯ
มหานคร วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖.
- ๒) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. อาหารบางอย่างที่นำโรคพยาธิตัวจิ๊ด (Gnathos-
toma spinigerum) มาสู่คน. จดหมายเหตุทางแพทย์ ๒๔๔๑;๒๑:๕๗๐-
๘๙.
- ๓) Tansurat P. Histopathologic Changes Induced by Nitrogen Mustard.
[Thesis, 1951] Washington University; 1951. [ค้นจาก Google Scholar
เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔]
- ๔) Wahi PN, Cohen B, Luthra UK, Torloni H. World Health Organization
(WHO) Histological Typing of Oral and Oropharyngeal Tumours.
Geneva: World Health Organization; 1971.
- ๕) ทิพย์ ผลโลก (บรรณาธิการ). เวชนิสิต ๒๔๗๘. พระนคร: โรงพิมพ์
อักษรนิติ. ๒๔๗๘.
- ๖) รายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อดีต-ปัจจุบัน [ค้นจาก
http://www.moph.go.th/about/history/big_1.htm เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน
๒๕๕๔]
- ๗) ประวัติศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์อุดม โปษะกฤษณะ ค้นจาก
[[http://www.si.mahidol.ac.th/Th/research-academics/doc/reward_1.
pdf](http://www.si.mahidol.ac.th/Th/research-academics/doc/reward_1.pdf)]
- ๘) วิเชียร ทองแดง, คู่มือพยาธิแสงจุ, ชัยรัตน์ ฉายกุล (บรรณาธิการกลาง).
ปูชนียาจารย์ ๑๒๐ ปี โรงเรียนแพทย์ศิริราช. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. ๒๕๕๔.
- ๙) คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ๑๒๐ ปีศิริราช.
กรุงเทพฯ: แปลนพรินติ้ง. ๒๕๕๑.
- ๑๐) เวชนิสิต ๒๔๘๖. พระนคร: โรงพิมพ์พานิชย์. ๒๔๘๖.
- ๑๑) ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. อาหารที่นำโรคพยาธิตัวจิ๊ด. จพสพ. ๒๔๔๗;๒๑:
๗๕-๑๐๑.
- ๑๒) สวัสดิ์ แดงสว่าง, ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. ตำราปรสิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๑.
พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์. ๒๔๕๐.
- ๑๓) เวชบัญญัติ ๒๔๕๕-๕๖ โรงพยาบาลศิริราช รุ่นที่ ๕๘.
- ๑๔) สวัสดิ์ แดงสว่าง, ประดิษฐ์ ดัชนีสูตรณ์. ตำราปรสิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๔.
พระนคร: โรงพิมพ์กัณฑ์ประดิษฐ์. ๒๕๐๔.
- ๑๕) นิวัฒน์ จันทกุล. สำนักประวัติภาควิชาพยาธิวิทยา (เขียนด้วยลายมือ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์นิวัฒน์ จันทกุล บันทึกไว้เพื่อจัด
ทำนิตยสารในโอกาสงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี. ๒๕
เมษายน ๒๕๕๕).